

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูปการศึกษา เป็นความจำเป็นของประเทศในภาวะที่ต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์หลาย ๆ ด้าน ทั้งความอยู่รอดและความเจริญมั่นคงของแผ่นดิน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2542 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้หลายประการ โดยเฉพาะการออกกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ระบุให้มีการปฏิรูปการศึกษาโดยมีเป้าหมายหลัก คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษามาตรฐานสูงทัดเทียมกับนานาชาติ การที่จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพดังกล่าวได้จำเป็นต้องปฏิรูปการบริหารจัดการในโรงเรียนและปฏิรูปแบบการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าโรงเรียนเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาและทว่าการปฏิรูปการศึกษาจะสำเร็จได้ก็ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครูของโรงเรียนเป็นหลัก (กรมสามัญศึกษา, 2542 : คำนำ)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการศึกษาควรจัดการเรียนการสอนหรือประสบการณ์การเรียนรู้ ยึดหลักให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การจัดการศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศรวมทั้งแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้หลากหลาย เพื่อเอื้อต่อความสามารถของบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติที่สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจเหมาะสมแก่วัยและศักยภาพของผู้เรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด มุ่งเน้นประโยชน์ผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้และเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ฉะนั้นครูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดบรรยากาศและกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ต้องพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการสอนของตนให้มีความรู้ สามารถจัดประสบการณ์การเรียนการสอน ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ทั้งด้านความรู้ ความคิด เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 3)

การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคมยุคใหม่นั้น บทบาทครูมีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้จัดประสบการณ์การเรียนการสอนและบรรยากาศในกระบวนการเรียนรู้ เสนอสาระที่ท้าทายการคิดวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล รวมทั้งปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียน ครูต้องมีคุณสมบัติเฉพาะ มีความสามารถสูง สามารถจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องเพื่อให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ที่สามารถดำรงชีวิต เลือกรับการประกอบอาชีพอย่างดีและมีความสุข ซึ่งการที่จะได้ครู

ในลักษณะเช่นนี้ได้การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของครูจึงเป็นภาระกิจที่สำคัญและควร
ดำเนินการโดยเร่งด่วน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539 : 72-73)

ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาจึงควรมีการพัฒนาทั้งระบบของสถานศึกษา ซึ่งองค์
ประกอบหนึ่ง คือ ระบบการบริหารงานวิชาการ เพราะงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถาน
ศึกษา โรงเรียนจะสามารถทำหน้าที่ในด้านนี้ได้สมบูรณ์ก็ต่อเมื่อครูและผู้บริหารโรงเรียนให้
ความสำคัญต่องานวิชาการและเข้าใจขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นอย่างดี
นอกจากนี้งานวิชาการเป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางและมีความสำคัญมากต่อหน่วยงานทาง
การศึกษา การบริหารงานทุกด้านของโรงเรียนก็เพื่อตอกย้ำความสำเร็จของผลงานด้าน
วิชาการ หรือการเรียนการสอนทั้งนี้จุดมุ่งหมายของงานวิชาการอยู่ที่การสร้างนักเรียนให้มี

คุณภาพให้มีความรู้ มีจริยธรรมและมีคุณสมบัติที่ต้องการ งานวิชาการจึงไม่ใช่อยู่ที่นักเรียน
อ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่งานวิชาการเป็นงานที่รับผิดชอบต่อคุณภาพของพลเมืองและความ
มั่นคงของประเทศชาติที่โรงเรียนจัดทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ก็ต่อเมื่อผู้บริหารและครูให้ความสำคัญ
แก่นงานวิชาการ และเข้าใจขอบข่ายของงาน ภาระหน้าที่และการบริหารงานวิชาการเป็น
อย่างดี (นิพนธ์ กินาวงศ์, 2543 : 16)

การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน หรือการศึกษาภาคบังคับของเทศบาลและเมือง
พัทยามีการกำหนดให้การศึกษากลับเป็นบริการขั้นพื้นฐานที่เทศบาลจะต้องจัดให้ประชาชนนั้น
เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น จะเห็นได้ว่า ปัจจุบันแนวความคิด
ในเรื่องการพัฒนาเริ่มมีจุดเน้นอยู่ที่การพัฒนาคน ท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาจะต้อง
ประกอบด้วยบุคคลที่มีคุณภาพและชีวิตที่ดี เพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ การศึกษาจะ
ช่วยให้คนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างสงบสุข สามารถประกอบอาชีพอย่างมีคุณธรรม
สามารถแก้ไขตนเอง ครอบครัวยุและปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
เนื่องจากการพัฒนาด้านกายภาพ การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างชีวิตและเป็น
เครื่องมือของการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับในการสร้างชีวิตและเป็นเครื่องมือของการพัฒนา
ท้องถิ่น สำหรับในเขตเทศบาลและเมืองพัทยานั้น การจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนจึงถือว่าเป็น
หน้าที่สำคัญ (สำนักบริหารส่วนท้องถิ่น, 2536 : 8)

ดังนั้นในปัจจุบันนี้โรงเรียนเทศบาลนครพิษณุโลกมีการจัดการศึกษาภาคบังคับถึง
3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ก่อนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาโดยดำเนินตามกรอบงาน
ของโรงเรียน 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานธุรการ การเงินและ
พัสดุ งานกิจกรรมนักเรียน และงานสัมพันธ์ชุมชน เช่นเดียวกับโรงเรียนทั่วไป การบริหารงาน
วิชาการจึงเป็นงานที่สำคัญ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนเทศบาลนครพิษณุโลก

เนื่องจากครูจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในหลายๆ ด้าน เช่นด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการ
จัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้าน
การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา จึงจะสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลอย่างมี

ประสิทธิภาพ เพื่อให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนเทศบาลนครพิษณุโลกให้มีความสอดคล้องกับ
จุดมุ่งหมายและหลักสูตรตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการในการพัฒนางานวิชาการตามพระราช
บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก
เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา เพื่อจะนำไป
วางแผนพัฒนาครูให้จัดการเรียนการสอนด้านงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์
ประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต่อไป

จุดประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนางานวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก โดยแบ่งออกเป็น 5
ด้าน ได้แก่

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร
2. ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้
3. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน
4. ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา
5. ด้านการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษากับประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนคร
พิษณุโลก ในปีการศึกษา 2546 จำนวน 127 คน

ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ ความต้องการในการพัฒนางานวิชาการตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก ใน 5 ด้าน
คือ

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร
2. ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้
3. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน
4. ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา
5. ด้านการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก ที่จะนำไปจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษาในสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความต้องการ หมายถึง ความปรารถนาหรือความมุ่งหวังของครูเกี่ยวกับการพัฒนางานด้านวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก

2. การพัฒนางานวิชาการ หมายถึง การปรับปรุงครูผู้สอนเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถบรรลุวัตถุประสงค์แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา

2.1 การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การดำเนินการในเรื่อง การสำรวจสภาพปัญหาของท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรท้องถิ่นไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายของสถานศึกษา การจัดทำโครงสร้างและทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา การวิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ และเขียนผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน การปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน การจัดทำแผนการเรียนรู้ให้ครอบคลุมมาตรฐานตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังของหลักสูตร การกำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์การตัดสิน เอกสารหลักสูตร

2.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการในเรื่อง การจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม การเขียนแผนการสอนให้มีกิจกรรมที่เน้นกระบวนการ การเขียนจุดประสงค์กับการเรียนรู้แต่ละวิชา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดทำแฟ้มข้อมูลประจำตัวของนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน

การใช้เทคนิคและวิธีสอนเพื่อส่งเสริมความคิดรวบยอดของนักเรียน การใช้เทคนิคและการสอน
 ที่ให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์เหตุผล และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การจัดการกระบวนการเรียนรู้
 แบบบูรณาการ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ การจัดการ
 เรียนรู้ตามความถนัดและความแตกต่างระหว่างผู้เรียน

2.3 การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การดำเนินการในเรื่อง การออกแบบการทำ
 วิจัยในชั้นเรียน การพัฒนาวิธีหรือนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อการทำวิจัยในชั้นเรียน การวิเคราะห์

ปัญหาในชั้นเรียน การสร้างเครื่องมือวัดผลในการวิจัยในชั้นเรียน การหาประสิทธิภาพของ
 นวัตกรรมและคุณภาพเครื่องมือการวัดผล การใช้สถิติพื้นฐานที่เหมาะสมในการทำวิจัยใน
 ชั้นเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลการทำวิจัยในชั้นเรียน การนำเสนอและแปลผลการวิจัยในชั้นเรียน
 การเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน

2.4 สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การดำเนินการในเรื่อง การผลิต
 และพัฒนาสื่อที่สนองความแตกต่างและความสนใจของผู้เรียน การผลิตสื่อที่นักเรียนเป็น
 ผู้ปฏิบัติและผู้ใช้ด้วยตนเอง การนำนวัตกรรม สื่อ เทคโนโลยีและสารสนเทศต่างๆ มาประยุกต์
 ใช้กับกระบวนการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ การใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทันสมัย
 การผลิตสื่อการเรียนการสอน ประเภทเกมการศึกษา การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ใน
 การจัดทำพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การสร้างนวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน เช่น การ
 สอน ศูนย์การเรียนรู้ บทเรียนสำเร็จรูป คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)

2.5 การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา หมายถึง การดำเนินการในเรื่อง
 การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงานของนักเรียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การ
 ประเมินจากกาปฏิบัติ การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดผล และประเมินผลทางการศึกษา
 วัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง การเลือกและการสร้างเครื่องมือวัดผลตาม
 จุดประสงค์การเรียนรู้ การประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรมหลักที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติ
 การกำหนดรูปแบบเกณฑ์การวัดผล การประเมินผลตามแนวของรูบริค การเทียบโอนผลการ
 ศึกษา

3.1 ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการท้องถิ่นที่เป็นครูไม่ใช่ผู้บริหารและครูอัตราจ้าง
 ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก ในปีการศึกษา 2546

4. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก ได้แก่ โรงเรียน
 เทศบาล ๑ (วัดน้อย) โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดคูหาสวรรค์) โรงเรียนเทศบาล ๓
 (วัดธรรมจักร) โรงเรียนเทศบาล ๔ (ชุมชนวัดธรรมจักร) โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดพันปี) ใน
 ปีการศึกษา 2546